

...PaedDr. Pavel Svoboda, ředitel MŠ, ZŠ a Praktické školy, Hradec Králové,
PaedDr. Arnošt Vítek, ředitel ZŠ praktické, Chlumec nad Cidlinou

OTEVŘENÝ DOPIS MINISTRYNI ŠKOLSTVÍ ČR

k zařazování dětí ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí do základních škol praktických

Vážená paní ministryně,

musíme reagovat na Váš dopis ředitelům základních škol ze dne 19. ledna 2010, č.j. 1084/2010-60. Vyzýváte v něm ředitele, aby „důsledně sledovali, zda jsou do základní školy praktické zařazovány pouze děti se skutečným mentálním postižením“ a žádáte, aby „hledali cesty, jak i tyto děti přednostně vzdělávat v hlavním vzdělávacím proudu“. Řeč je o dětech ze sociálního prostředí, které je ve vztahu ke vzdělávání znevýhodňuje, ze sociálně vyloučených lokalit, kde jde často o děti romské.

Domníváme se, že veškeré kroky vlád ČR od jara 2008, týkající se tohoto problému, vycházejí z neznalosti reality a degradují obětavou práci pedagogů a jejich snahu tyto děti co nejlépe začlenit do společnosti. Jako lidé z praxe Vás ujišťujeme, že jsme nikdy do speciálních škol nepřijímali děti proto, že byly romského původu. Přijímáme k základnímu vzdělávání děti a povolujeme přestup žákům běžných základních škol, pokud v hlavním vzdělávacím proudu vážně selhávají a mají k tomu předpoklady prokázané vyšetřením ve školském poradenském zařízení. Bez rozdílu barvy pleti, rasy nebo náboženského vyznání. O přestup žádají sami rodiče a zařazení dítěte se mnohdy důrazně sami dožadují.

Uvádí se, že hodnota IQ dětí s lehkým mentálním postižením (LMP) je menší než 70. Také se uvádí, že už děti s hodnotou IQ 70 – 80 (značný podprůměr) mívají v základní škole vážné problémy. Naprosto souhlasíme s tím, že není možné, aby speciální školu pro děti s LMP potřebovalo 26 % dětí jednoho etnika, jak uvádíte, když ji potřebují cca 2 – 3% dětí z majoritní společnosti.

Chyba ale podle našeho názoru není v systému základního vzdělávání České republiky.

Lidský mozek prodělává v raném dětství, od narození až do 6 let věku, bouřlivý rozvoj. V té době se formují poznávací schopnosti, analytické a logické myšlení, rozvíjí se řeč. V té době sociální prostředí formuje dítě, určuje, zda přijde do školy dostatečně rozvinuté a schopné absolvovat vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu.

Ano, míříme k tomu, že zde je nutno hledat příčinu vysokého procenta dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí ve speciálních školách. Vzdělávání a rozvíjení dětí v batolecím a předškolním věku je v této sociální skupině na takové úrovni, že to později odpovídá oněm 26 % dětí zařazených do speciálních škol se vzdělávacím programem pro děti s LMP.

Při nástupu do školy mají tyto děti nerovinnou řeč, nerozumí jednoduchým úkolům, mají vady výslovnosti, nerozeznávají základní barvy a tvary, nedokážou počítat do pěti apod. Toto zpoždění rozumového vývoje už děti většinou nemají šanci během školní docházky dohnat. U těchto dětí nejde o mentální postižení vzniklé na základě organického poškození mozku, ale získané díky sociálnímu zanedbání.

Na rozdíl od ministerstva školství řešení nevidíme v násilném držení nerovinných dětí v hlavním vzdělávacím proudu. To zákonitě povede ke snížení nároků a celkové úrovně základního vzdělávání. Šlo by o likvidaci funkčního a celá léta budovaného školského systému, která napáchá velké škody na všech dětech. Ty průměrně a mimořádně nadané by byly ve svém rozvoji zákonitě bržděny. Ty hendikepované by byly se slávou integrovány, ale ve skutečnosti by byly v lepším případě v rámci své třídy segregovány s dalším pedagogem, byly by vyučovány redukovánému učivu a stávaly by se terčem posměchu. Děti jsou ve své bezprostřednosti velmi kruté a každému, kdo se liší, to dají najevo. Dovolujeme si vyslovit prognózu, že takový systém by byl nejpozději do 10 let shledán jako omyl a byl by v tichosti nahrazen tím, co se od roku 2010 opouštělo.

Vláda musí nalézt takové řešení, aby se menšina pozdvihla na úroveň většiny, ne naopak. Je třeba nalézt způsob, jak rozvíjet v raném věku rozumové schopnosti dětí ze sociálně vyloučených lokalit. Je třeba nalézt způsob, jak přesvědčit rodiče z těchto sociálních skupin, aby se dětem věnovali, četli jim, kreslili a povídali si s nimi. Pokud rodiče pracují, aby děti posílali do mateřských škol. Je třeba nalézt způsob, jak podpořit rodiny, které se dětem v tomto smyslu věnují, aby se ostatním staly vzorem.

Je třeba změnit dlouhá léta známý a opomíjený fakt, že vzdělání je u většiny rodin v sociálně znevýhodněném prostředí na nejnižších příčkách žebříčku hodnot, že o vzdělání prostě nestojí, protože to stojí určité úsilí, disciplínu a v neposlední řadě i peníze. Je třeba konečně veřejně přiznat, že nedostatek vzdělaných mezi lidmi ze „sociálně vyloučených lokalit“ není způsoben tím, že jim to majoritní společnost neumožňuje a že mají omezen přístup k základnímu a střednímu vzdělávání, ale tím, že oni sami o vzdělání opravdu nestojí. Všichni víme, kolik takových dětí po povinné školní docházce s radostí opouští školský systém. Už celá desetiletí, co pamatujeme. Způsob obživy a života, který volí, jim zcela vyhovuje. Je třeba nalézt způsob, jak podpořit rodiny, které svým dětem chtějí dopřát vzdělání, aby se ostatním staly vzorem.

V předchozích odstavcích se úmyslně nehovoří o Romech. Jde o všechny rodiny, které lze označit jako sociokulturně znevýhodněné prostředí, a ty jsou zastoupeny ve všech etnických skupinách. V romské komunitě bohužel neúměrně více, což dokazuje právě 26% dětí ve speciálních školách pro děti s LMP.

Žádáme Vás, paní ministryně, abyste se zasadila o to, aby vláda, ministerstvo a další kompetentní orgány přestaly na problémy s určitými sociálními skupinami pohlížet přes brýle dovezené ze Štrasburku a aby začaly problémy konečně řešit selským rozumem, ne od důsledků, ale od příčin.

(Internetová adresa diskuze: <http://shockfly.cz/projekty/diskuse/forum/operace/vypis.php?pris=1&id=28764>.)

SLUŽBY SDRUŽENÍ LINKY BEZPEČÍ

Výsledky roku 2009

Linka bezpečí přijala v roce 2009 celkem 248 000 dovolání. Nejčastějším tématem, se kterým se děti a dospívající na Linku bezpečí obraceli, byly problémy s láskou a partnerstvím. Druhým nejčastějším tématem byly rodinné vztahy, které jsou stabilně nejčastěji zastoupeným tématem, se kterým se děti obračejí na Linku bezpečí. Hlavní trendy, které v našich službách zaznamenává-

sdružení linka bezpečí

me, jsou rostoucí počet tematických hovorů a zvyšující se počet kontaktů na elektronické služby, konkrétně E-mailem poradnu a Chat Linky bezpečí.

V roce 2009 přijala Linka bezpečí celkem 6215 hovorů